

FOCUS NR. 24

De internationale tewerkstelling: eindelijk aanwezig in de arbeidsmarktstatistieken

SAM DESIERE, LUDO STRUYVEN (HIVA KU LEUVEN) & DRIES CUYVERS, AMYNAH GANGJI (BISA)

De internationale functie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moet niet meer bewezen worden. Vele Europese en internationale instellingen, reeds gedurende tientallen jaren gevestigd op het Brussels grondgebied, dragen hiertoe bij. Maar hoeveel jobs zijn er bij deze instellingen? Hebben de werknemers bij deze instellingen eenzelfde profiel als de andere loontrekkenden werkend in het Gewest? Wat is de impact van het meetellen van deze werknemers op de activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad van het Gewest? Deze Focus geeft voor het eerst precies becijferde antwoorden op al deze vragen, dankzij een door HIVA KU Leuven en het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse gezamenlijk uitgevoerde studie.

Internationale tewerkstelling in het Brussels Gewest meten

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest¹ (BHG) herbergt vele Europese instellingen. Bovendien zijn er ook nog een aanzienlijk aantal andere intergouvernementele instellingen gevestigd. Volgens verschillende bronnen telt het gewest het grootste aantal diplomaten ter wereld [VBBE, 2009; Struelens, 2016].

De impact van de aanwezigheid van de Europese en internationale instellingen op het gewest valt niet te ontkennen. Ze dragen grotendeels bij aan het kosmopolitische karakter van het Gewest (dat 180 nationaliteiten telde in 2017). De instellingen hebben ook een significante invloed op de economie en tewerkstelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het economische belang van deze internationale rol van het Gewest werd reeds verschillende malen aangetoond [Struelens, 2016; Dotti, 2015; Biot, Van Hamme en Vandermotten, 2007].

Tot op heden liet **geen enkele precieze, betrouwbare en gedetailleerde statistiek toe om het belang van de aanwezigheid van de internationale instellingen op het grondgebied van het gewest te meten.** Dit belang kan met name benaderd worden via de rechtstreeks door de internationale instellingen gegenereerde tewerkstelling. Deze informatie is echter nooit op een precieze en exhaustieve manier gemeten in de Belgische administratieve arbeidsmarktstatistieken, ongeacht de beschouwde gegevensbron². Gezien deze instellingen voornamelijk gevestigd zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest laat deze blinde vlek in de administratieve arbeidsmarktstatistieken zich daar het meest voelen. Hun afwezigheid in deze statistieken zorgt ook voor een vertekening in de voornaamste arbeidsmarktindicatoren (activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad).

Het BISA wenste de kwaliteit van de bestaande statistieken over de Brusselse arbeidsmarkt te verbeteren en stelde daarom HIVA KU Leuven aan om:

- een **methodologie te ontwikkelen die het mogelijk maakt precieze en periodieke statistieken te produceren over de internationale tewerkstelling.** Dit houdt in:

1. Wie behoort tot de statistiek over internationale tewerkstelling ?

De internationale werkgevers in het Brussels Gewest zijn het doelpubliek van de studie en de werknemers die er werken, vormen de statistische eenheid.

Een internationale instelling wordt in de literatuur gedefinieerd als: *“An organization established by a treaty or other instrument governed by international law and possessing its own international legal personality. International organizations may include as members, in addition to States, other entities [International Commission of Law, geciteerd in Cogan, Hurd, and Johnstone, 2016].”*

Uit deze definitie leiden we af dat een internationale werkgever: (1) een publiek karakter heeft en (2) een wettelijke akkoord afsluit met het land waarin de instelling is gevestigd op basis van het internationaal recht.

In het kader van deze studie werd daarom beslist alle organisaties met een zetelakkoord³ met België (of een multilaterale conventie waarbij België ook partij is), geregistreerd bij de FOD Buitenlandse Zaken samen met de ambassades, consulaten en diplomatieke vertegenwoordigingen aangegeven bij de FOD Buitenlandse zaken, tot het doelpubliek te rekenen.

De populatie van internationale werkgevers bestaat uit vier categorieën:

- De eerste categorie wordt gevormd door de **Europese instellingen**, die allen een zetelakkoord met België hebben, waartoe naast de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie ook de uitvoerende agentschappen van de EU en verschillende andere Europese instellingen zoals de Europese Centrale Bank en het Hof van Justitie van de Europese Unie behoren;
- De tweede categorie wordt gevormd door de **internationale instellingen** met een zetelakkoord met België zoals

bepaald door het Interministerieel Comité voor het Zetelbeleid (ICZ) van de FOD Buitenlandse Zaken. Belangrijke instellingen zijn Eurocontrol, de NAVO en het NCI Agency (het agentschap voor informatie en communicatie), een onafhankelijke entiteit binnen de NAVO;

- De derde categorie bestaat uit de **ambassades en diplomatiek personeel**, waaronder we ook de consulaten evenals de missies en permanente vertegenwoordigers bij de EU of de NAVO rekenen;
- De vierde categorie zijn de **Europese scholen**. Ook zij komen voor op de lijst van het ICZ over instellingen met een zetelakkoord. Het Brussels Gewest telt vijf Europese scholen, aangesloten bij de Office of the Secretary-General of the European Schools. Deze Europese scholen tellen ongeveer 12 000 leerlingen in Brussel [Struelens, 2016].

De werknemers van deze internationale instellingen worden allen verondersteld **loontrekkende**⁴ te zijn. De best bestaande gegevensbron om vanuit te vertrekken in de ontwikkeling van statistieken over de internationale tewerkstelling, is daarom zonder twijfel de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). Alle werkgevers dienen bij de RSZ een trimestriële aangifte te doen met een uittreksel van hun personeel in het kader van de betalingen van de sociale bijdragen. Dit gegevensbestand bevat echter (bijna) geen informatie over de internationale werknemers, aangezien deze vaak onderworpen zijn aan het sociale zekerheidssysteem van hun eigen organisatie.

Werknemers bij deze internationale werkgevers worden opgenomen in de statistieken over internationale tewerkstelling op voorwaarde dat:

- ze **nog niet in de huidige administratieve statistieken van de RSZ** zitten vevat. Dit garandeert dat de statistieken over internationale tewerkstelling complementair zijn met de bestaande RSZ-statistieken, en werknemers niet dubbel worden geteld;
- de werknemer **werkt binnen een statuut dat vergelijkbaar is met een statuut dat ook door de RSZ** wordt opgenomen in de tewerkstellingsstatistieken (bv. werknemers in ziekteverlof, met een deeltijds contract...).

- de notie van internationale tewerkstelling duidelijk af te bakenen (→ **Kader 1**);
- statistieken te produceren die onmiddellijk vergelijkbaar zijn met de bestaande administratieve statistieken over de loontrekkende tewerkstelling **om zo een volledig beeld te bekomen van de Brusselse arbeidsmarkt**;
- statistieken op te stellen op een homogene manier opgebouwd vanuit de gegevens bezorgd door de verschillende instellingen.
- een **eerste meting uit te voeren** van de internationale tewerkstelling op 31 december 2016 (→ **Kader 2**).

Deze Focus bespreekt de resultaten van deze eerste meting.

Bijna 48 000 werknemers tewerkgesteld bij een internationale werkgever in het Brussels Gewest in 2016

De eerste vraag luidt om hoeveel werknemers het gaat. Een eenvoudige vraag, maar daarom niet eenvoudig te

beantwoorden⁵. Alle vier categorieën samengeteld komen we **op basis van de nulmeting per 31 december 2016 aan een totaal van 47 912 werknemers**⁶ (1). Ter vergelijking: de volledige loontrekkende tewerkstelling in het Brussels Gewest op basis van de RSZ-gegevens bedraagt 619 293 arbeidsplaatsen, waarvan 234 969 arbeidsplaatsen in de publieke sector. **Ongeveer één loontrekkende job op veertien in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt dus bezet door een internationale werknemer.**

De meeste internationale werkgevers hebben minder dan 200 werknemers in dienst. Een beperkt aantal grote instellingen zorgt voor het leeuwendeel van de internationale tewerkstelling. **Zo vertegenwoordigen de drie belangrijkste Europese instellingen (Commissie, Raad en Parlement) 65 % van de internationale werknemers.** Met de andere Europese instellingen en de Europese uitvoerende agentschappen meegerekend gaat het om 36 706 internationale werknemers, of 77 % van het totaal.

De ambassades en het diplomatiek personeel omvatten 16 % van de totale internationale tewerkstelling, verspreid over een groot aantal diplomatieke diensten. De werknemers die worden meegeteld behoren tot één van de volgende vier groepen: diplomaten en consuls; technisch en administratief

1 INTERNATIONALE TEWERKSTELLING IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST (BHG) PER CATEGORIE VAN INSTELLING (31 DECEMBER 2016)

Categorie instelling	Aantal werknemers	
	in absolute waarde	in % van het totaal
Europese instellingen	36 706	77
Internationale instellingen	3 086	6
Ambassades en diplomatiek personeel	7 669	16
Europese scholen	451	1
Totaal	47 912	100

Bron: BISA-HIVA KU Leuven

Noot: Militairen werden niet opgenomen in de statistieken over internationale tewerkstelling.

personeel; huishoudpersoneel; en ambtenaren op zending. Veruit de belangrijkste subgroepen zijn de diplomaten en consuls, samen 5 297 werknemers.

Op de derde plaats komen de andere internationale instellingen, samen goed voor 6 % van de internationale tewerkstelling⁷.

De laatste groep, de Europese scholen, stellen met 451 werknemers slechts 1 % van de internationale tewerkstelling in het Brussels Gewest tewerk.

De internationale tewerkstelling in het Brussels Gewest blijft stabiel. Ze nam slechts met minder dan 1 % af tussen 2012 en 2016⁹.

De internationale werknemer is ouder dan de andere loontrekkenden in het Brussels Gewest

Bij de internationale instellingen werken iets meer vrouwelijke (52 %) dan mannelijke (48 %) internationale werknemers. Bij de RSZ-tewerkstelling¹⁰ is deze verhouding een beetje meer in evenwicht, namelijk 51 % vrouwen tegenover 49 % mannen.

Het feit dat vrouwelijke en mannelijke internationale werknemers elkaar in evenwicht houden is onder meer een gevolg van het feit dat in de drie grootste Europese instellingen (Commissie, Raad en Parlement) vrouwen (57 %) talrijker zijn dan mannen (43 %). Bij de ambassades werken daarentegen meer mannen (63 %) dan vrouwen (37 %).

De verdeling van de internationale tewerkstelling en de RSZ-tewerkstelling is weergegeven in grafiek (2) volgens leeftijdscategorieën van vijf jaar. We stellen vast dat **internationale werkgevers relatief weinig werknemers jonger dan 30 jaar in dienst hebben (4 %) of werknemers boven 60 jaar (6 %).** De leeftijdspiek voor de internationale werknemers ligt bij de leeftijdsklasse tussen 40 en 44 jaar.

Voor de RSZ-populatie ligt de piek vroeger, namelijk bij de groep tussen 35 en 39 jaar. In vergelijking met de RSZ-tewerkstelling tellen de Europese en internationale instellingen relatief gezien opvallend minder werknemers jonger dan 30 jaar. Nog anders uitgedrukt, **86 % van de internationale werknemers is 35 jaar of ouder, terwijl dit voor de RSZ-populatie slechts 69 % is.**

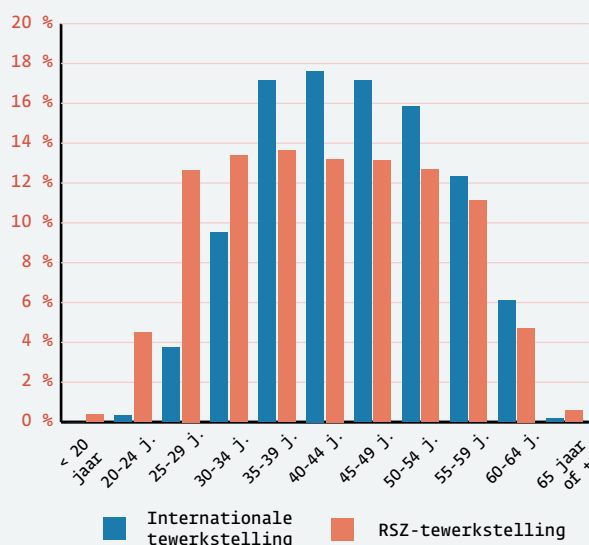
2. Wijze van bevraging

Voor het bekomen van de gegevens werd gekozen voor een **exhaustieve telling bij alle Europese en internationale instellingen** die tot de statistische populatie behoren. De aanpak voor de bevraging was tweevoudig, al naargelang het gaat om grote of kleine internationale werkgevers. De cesuur voor het onderscheid tussen grote en kleine werkgevers is, naar analogie met de RSZ, 200 werknemers.

- Er werden persoonlijke contacten gelegd met de personeelsdiensten van alle 14 grote instellingen. Deze instellingen leverden statistieken over de totale tewerkstelling op 31 december 2016 en bezorgden eveneens gepseudonimiseerde gegevens over geslacht, leeftijdsgroep, nationaliteit, woonplaats (per gemeente) en gemeente van tewerkstelling van de werknemers. Zeven van deze instellingen bezorgden ook gegevens vanaf 2012;
- Kleine werkgevers werden enkel via e-mail en, bij non-respons, telefonisch bevestigd. Zij dienden enkel de totale tewerkstelling naar geslacht te rapporteren. Van de 56 gecontacteerde werkgevers leverden 30 organisaties cijfers aan. Wanneer geen cijfers beschikbaar waren via een andere bron (website, jaarverslag...) wordt tewerkstelling bij deze werkgevers niet mee opgenomen in de statistieken.

Voor deze kleine werkgevers hebben we geen gedetailleerde informatie over de nationaliteit, leeftijd en woonplaats van de werknemers⁸. We namen aan dat deze werknemers gemiddeld genomen dezelfde karakteristieken hebben als werknemers bij grote werkgevers. Voor meer details en een analyse van de foutenmarges verwijzen we de geïnteresseerde lezer naar het [methodologisch rapport](#) [Desiere et al., 2018].

2 INTERNATIONALE TEWERKSTELLING NAAR LEEFTIJDSCATEGORIE EN VERGELIJKING MET DE RSZ-TEWERKSTELLING IN HET BHG (31 DECEMBER 2016)

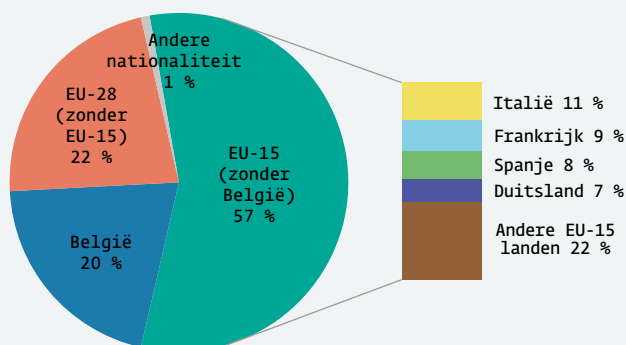
Bronnen: BISA - HIVA KU Leuven en RSZ

Noot: Militairen werden niet opgenomen in de statistieken over internationale tewerkstelling.

Eén op vijf internationale werknemers heeft de Belgische nationaliteit

Naar nationaliteit vormen de internationale werknemers vanzelfsprekend een **zeer diverse groep**.

3 INTERNATIONALE TEWERKSTELLING IN HET BHG NAAR NATIONALITEIT (31 DECEMBER 2016)

Bronnen: BISA - HIVA KU Leuven

Noot: Militairen, net als werknemers van ambassades en Europese scholen zijn niet opgenomen in deze statistieken.

Grafiek 3 geeft de internationale tewerkstelling naar nationaliteit, gegroepeerd voor België, EU-15 (alle landen die lid waren in 1995, zonder België), de nationaliteiten van al de andere landen van de EU-28 (de nieuwe lidstaten sinds 2004) en de andere nationaliteiten. Deze statistieken bevatten geen werknemers bij ambassades (7 669 werknemers) en bij Europese scholen (451 werknemers). Dit betekent dat in grafiek 3 de nationaliteiten van werknemers bij Europese

instellingen oververtegenwoordigd zijn.

Ongeveer 20 % van de internationale werknemers bij Europese en andere internationale instellingen hebben de Belgische nationaliteit. Belgen zijn daarmee de meest voorkomende nationaliteit, gevolgd door de Italianen (11 %), Fransen (9 %), Spanjaarden (8 %) en Duitsers (7 %). Samen met de werknemers met Belgische nationaliteit vertegenwoordigen de werknemers met nationaliteit van één van de overige landen in de EU-15¹¹ niet minder dan 77 % van alle internationale werknemers. Ook werknemers uit lidstaten die recenter zijn toegetreden komen frequent voor. Zo heeft 5 % van deze werknemers de Poolse nationaliteit, en heeft 4 % de Roemeense nationaliteit. Nederland en de Scandinavische landen zijn minder goed vertegenwoordigd: 2 % heeft de Nederlandse nationaliteit, 2 % van de internationale werknemers is Fins, 2 % is Zweeds, 1 % is Deens en 0,1 % is Noors. Dit laatste cijfer wordt uitgelegd door het feit dat Noorwegen geen lid is van de Europese Unie. Ook hebben 1 600 werknemers bij Europese en internationale instellingen momenteel de Britse nationaliteit. Dit zou in de toekomst, ten gevolge van de Brexit, kunnen veranderen.

Internationale werknemers werken vooral in de Stad Brussel, Elsene en Etterbeek...

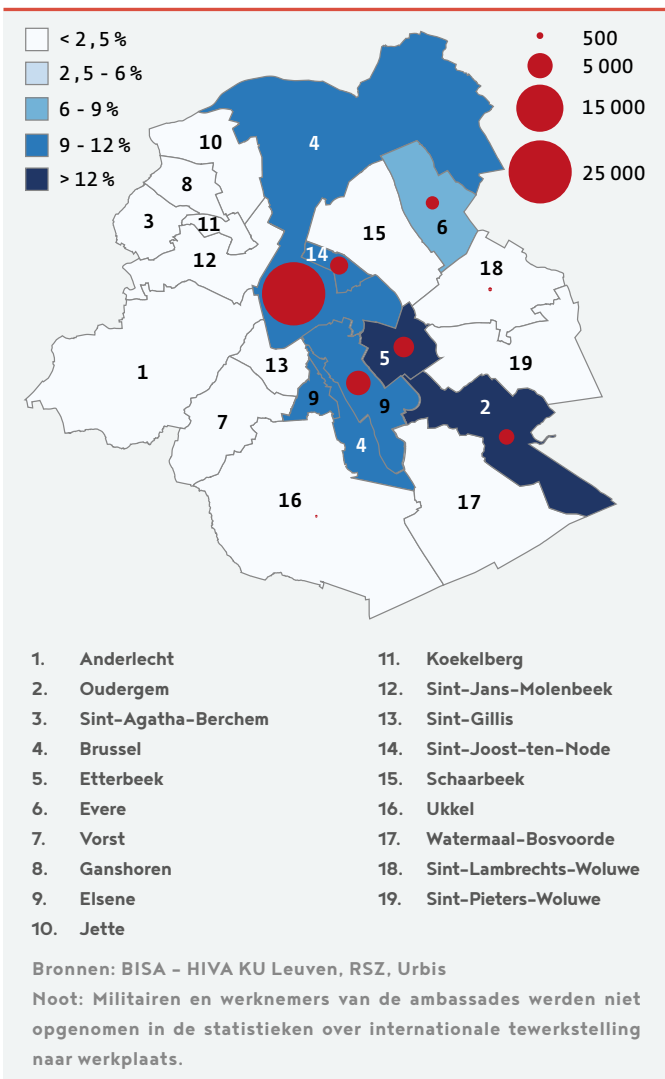
Kaart 4 geeft voor de 19 gemeenten in het Brussels Gewest aan waar de werknemers hun werkplaats hebben (rode cirkels). De inkleuring van de gemeente geeft hun aandeel weer in het aantal loontrekkenden werkend in de gemeente (blauwe vlakken). In deze cijfers worden werknemers bij ambassades niet mee opgenomen.

Internationale tewerkstelling in Brussel is erg geconcentreerd in een aantal gemeenten. Slechts in 8 van de 19 gemeenten zijn er vestigingen van internationale instellingen. Van deze 8 gemeenten is de Stad Brussel veruit de belangrijkste: 62 % van de internationale werknemers werkt in deze gemeente. Daarna volgen Elsene (12 %), Etterbeek (9 %), Sint-Joost-ten-Node (7 %), Oudergem (5 %) en Evere (4 %). Minder dan 1 % van de internationale werknemers werkt in de gemeenten Ukkel of Sint-Lambrechts-Woluwe.

Het aandeel van internationale werknemers in het aantal loontrekkenden werkend in die gemeente, kan oplopen tot meer dan 12 %, hetgeen het geval is voor Etterbeek en Oudergem.

4 INTERNATIONALE TEWERKSTELLING IN HET BHG NAAR WERKPLAATS (31 DECEMBER 2016)

Aantal werknemers en aandeel in aantal loontrekkenden werkend in de gemeente (%)

...en wonen ook vooral in de Stad Brussel, Elsene en Etterbeek

Anders dan voor de werkplaats blijft de woonplaats niet strikt beperkt tot het Brussels Gewest. Dat wordt weergegeven in grafiek 5. De meerderheid woont in het Brussels Gewest (72%). De anderen pendelen dagelijks: 19% vanuit het Vlaams en 9% vanuit het Waals Gewest. Buiten het Brussels Gewest is voornamelijk de provincie Vlaams-Brabant populair (16%), gevolgd door Waals-Brabant (5%).

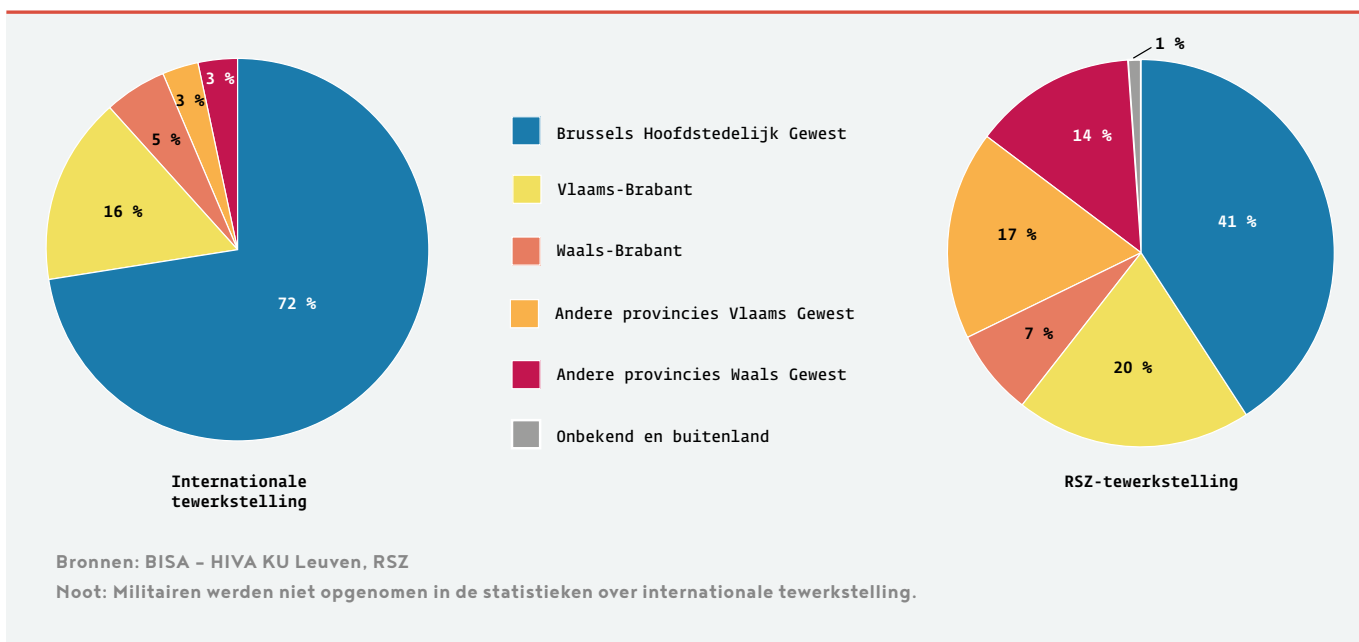
Grafiek 5 toont dat **pendelen vanuit een ander gewest minder vaak voorkomt bij internationale werknemers dan bij de andere loontrekkenden werkend in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**. De eersten wonen dicht bij hun werkplaats. Van de werknemers in de RSZ-populatie die werken in het Brussels Gewest, 37% in het Vlaams Gewest, 21% in het Waals Gewest. Per provincie is opnieuw Vlaams-Brabant de belangrijkste plaats om te wonen buiten Brussel (20% van de andere loontrekkenden), gevolgd door Waals-Brabant (7%).

In welke Brusselse gemeenten wonen de internationale werknemers? Kaart 6 beantwoordt op visuele wijze deze vraag voor die werknemers die in één van de 19 gemeenten in het Brussels Gewest wonen.

De kaart voor de woonplaats geeft de absolute grootteorde weer (rode cirkels) en het aandeel in het aantal werkenden wonend in de gemeente (blauwe inkleuring van de gemeenten).

De woonplaats van internationale werknemers is over veel meer gemeenten gespreid dan de werkplaats. De gemeenten Elsene (5 959 internationale werknemers), Stad Brussel (5 128) en Etterbeek (4 743) tellen de meeste internationale werknemers, gevolgd door Sint-Lambrechts-Woluwe (3 948), Sint-Pieters-Woluwe (3 145), Schaarbeek (2 637), Ukkel (2 420), Oudergem (1 506) en Sint-Gillis (1 266). In elk

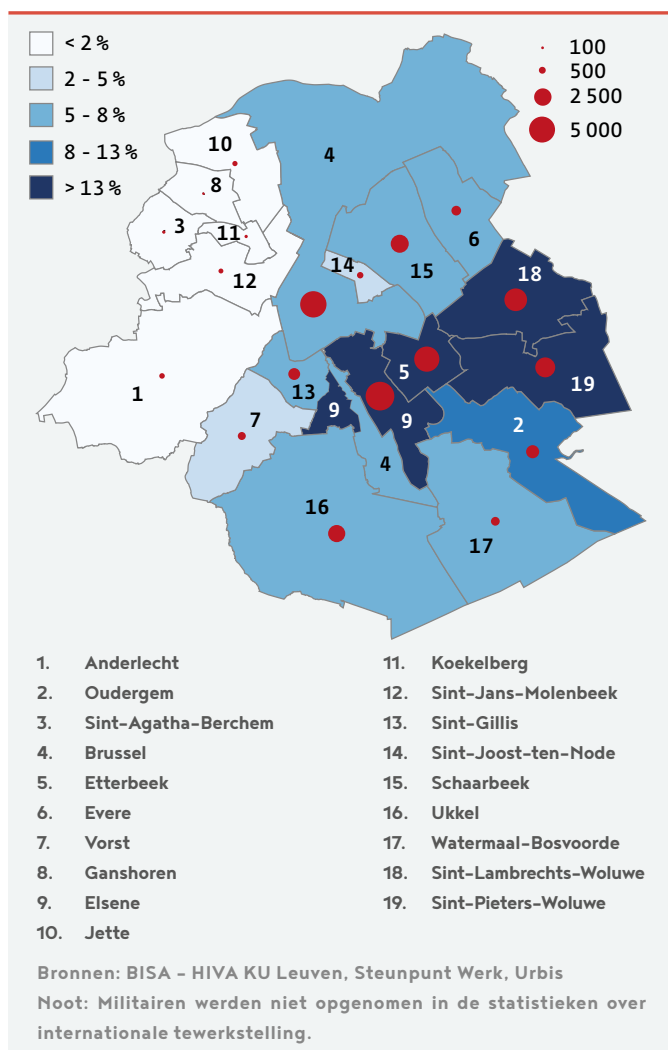
5 INTERNATIONALE TEWERKSTELLING IN HET BHG NAAR WOONPLAATS (31 DECEMBER 2016)

van de andere tien gemeenten van het Brussels Gewest wonen steeds minder dan 1 000 internationale werknemers.

6 INTERNATIONALE TEWERKSTELLING NAAR WOONPLAATS BINNEN HET BHG (31 DECEMBER 2016)

Aantal werknemers en aandeel in aantal werkenden woonend in de gemeente (%)

De blauwe inkleuring van de gemeenten geeft het aandeel internationale werknemers weer dat in de gemeente woont. In de meeste gemeenten vormen de internationale werknemers in de Brusselse gemeenten 5% tot 8% van het aantal werkenden woonend in de gemeente. Hogere concentraties (>13%) vinden we in Etterbeek, Elsene, Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe, en in mindere mate ook Oudergem.

Naar schatting rond 30 800 werknemers ten onrechte als inactief gerekend

Tabel 7 geeft stap voor stap de bewerking van de statistieken over internationale tewerkstelling weer om de administratieve tewerkstellingsstatistieken te corrigeren. Momenteel worden 30 802¹² werknemers in de Brusselse statistieken geclassificeerd als niet-beroepsactief, terwijl ze in werkelijkheid aan de slag zijn bij een internationale instelling. Bijgevolg zouden zij tot de werkende bevolking moeten behoren. Van de 47 912 internationale werknemers zijn er

immers 89 ouder dan 65 jaar en dus behoren ze niet tot de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar). We houden verder geen rekening met de consuls en diplomaten (5 297), waarvan we aannemen dat ze niet zijn opgenomen in het Rijksregister. Van de resterende 42 526 internationale werknemers woont 72% in het Brussels Gewest, ofwel 30 802 personen toe te voegen aan de werkende bevolking van het Brussels Gewest. Het waarom van deze correctie wordt uitgelegd in Kader 3.

7 CORRECTIE VAN DE ARBEIDSMARKTSTATISTIEKEN VOOR INTERNATIONALE WERKNEMERS IN HET BRUSSELS GEWEST (31 DECEMBER 2016)

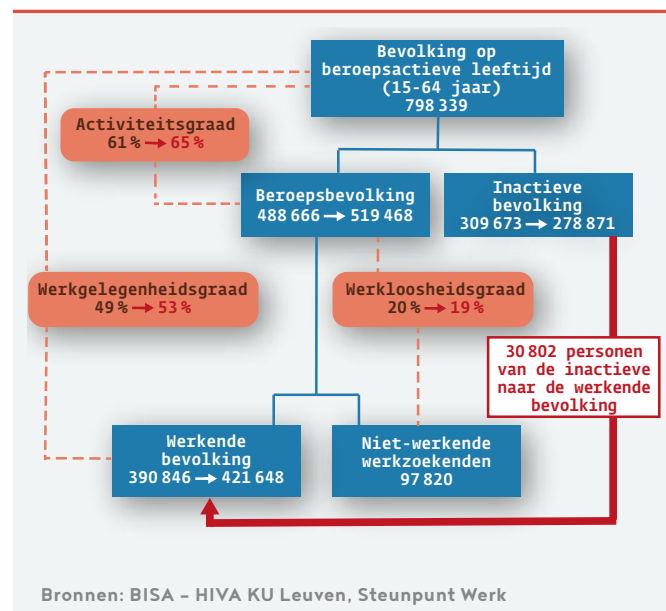
	Correctie BHG
Totale internationale tewerkstelling	47 912
Meer dan 65 jaar	- 89
Consuls en diplomaten	- 5 297
Ingeschreven in het rijksregister (15-64 jaar)	= 42 526
Woont in het BHG	72 %
Correctie	30 802

Bronnen: BISA - HIVA KU Leuven.

Activiteitsgraad en werkgelegenheidsgraad in Brussels Gewest 4 procentpunten hoger na correctie

Figuur 8 toont de gangbare administratieve arbeidsmarktstatistieken en geeft weer hoe groot de waarden verschuiven voor Brussel als de internationale werknemers wel correct worden geclassificeerd. Deze correctie houdt in dat het aantal werkenden toeneemt en het aantal inactieven afneemt met 30 802, terwijl het aantal werkzoekenden en de totale bevolking op beroepsactieve leeftijd niet wijzigt.

8 ARBEIDSMARKTSTATISTIEKEN IN HET BHG MET EN ZONDER CORRECTIE VOOR INTERNATIONALE TEWERKSTELLING (15-64 JARIGEN) (2016)

Door deze correctie stijgt de activiteitsgraad in het Brussels Gewest van 61 % in de huidige statistieken naar 65 %, stijgt de werkgelegenheidsgraad van 49 % naar 53 % en daalt de werkloosheidsgraad van 20 % naar 19 %.

3. Waarom corrigeren voor internationale tewerkstelling?

De drie belangrijkste indicatoren voor de arbeidsmarkt zijn de volgende:

- De activiteitsgraad geeft het aandeel weer van de beroepsbevolking (werkenden en werkzoekenden) ten opzichte van de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar);
- De werkloosheidsgraad geeft de verhouding weer van het aantal niet-werkende werkzoekenden in de beroepsbevolking;
- De werkgelegenheidsgraad geeft het aandeel werkenden weer ten opzichte van de bevolking op beroepsactieve leeftijd.

De internationale werknemers zijn ingeschreven in het rijksregister (met uitzondering van de diplomaten en de militairen bij de NAVO), dat als basis dient om de bevolking op beroepsactieve leeftijd in de administratieve arbeidsmarktstatistieken te berekenen. De overgrote meerderheid van de werknemers van de internationale instellingen gevestigd in ons land zijn echter niet opgenomen in de administratieve bronnen over de tewerkstelling in België. Hierdoor worden ze niet gerekend tot de werkenden in de administratieve arbeidsmarktstatistieken. Deze werknemers van de Europese en internationale instellingen worden momenteel daarom ten onrechte tot de inactieve bevolking gerekend.

Niet opgenomen bij de werkenden, maar wel deel uitmakend van de bevolking op beroepsactieve leeftijd, maken ze de noemer groter (de bevolking op beroepsactieve leeftijd dus) van de werkgelegenheidsgraad en de activiteitsgraad en zijn ze foutief niet opgenomen in de teller. Dit onderschat systematisch de activiteitsgraad en de werkgelegenheidsgraad. Omgekeerd zorgt dit mechanisme voor een overschatting van de werkloosheidsgraad (aangezien de internationale werknemers niet zijn opgenomen in de beroepsbevolking). Dit feit is vooral nadelig voor de Brusselse arbeidsmarktindicatoren aangezien het Brussels Gewest het meeste internationale werknemers telt en tegelijkertijd de kleinste beroepsbevolking.

Activiteitsgraad van Europeanen (m.u.v. de Belgen) 10 procentpunten hoger na correctie

De gangbare statistieken corrigeren voor internationale tewerkstelling heeft **nog een grotere invloed** wanneer arbeidsmarktstatistieken in het Brussels Gewest **per nationaliteit** worden berekend. Tabel 9 geeft een schatting van de activiteitsgraad, werkgelegenheidsgraad en werkloosheidsgraad in het Brussels Gewest voor Belgen, voor burgers van de EU-15 (met uitzondering van de Belgen) en voor burgers van de rest van de EU-28 (nieuwe EU-lidstaten sinds 2004).

Corrigeren voor internationale tewerkstelling verhoogt de activiteitsgraad voor Belgen van 68 % naar 69 %; voor EU-15 burgers (excl. Belgen) van 52 % naar 64 %; en voor burgers van de nieuwe EU-lidstaten sinds 2004 van 60 % naar 70 %. Ook de werkgelegenheidsgraad en werkloosheidsgraad verbeteren sterker voor EU-15 en burgers van de nieuwe lidstaten dan voor Belgen na correctie voor internationale tewerkstelling. Dit toont aan dat corrigeren voor internationale tewerkstelling in het Brussels Gewest in de eerste plaats een positieve invloed heeft op de activiteitsgraad van EU-15 en burgers van de nieuwe lidstaten sinds 2004, terwijl het effect aanzienlijk kleiner is voor Belgen.

Conclusie

Deze Focus geeft voor het eerst **een omvattend en accuraat beeld van de Europese en internationale tewerkstelling** in het Brussels Gewest. Hieronder onze voornaamste bevindingen:

- In onze meting voor de situatie op 31 december 2016 gaat het om een populatie van 47 912¹³ werknemers, vooral werkzaam bij de Europese instellingen.
- Naar werkplaats valt vooral de concentratie op in de gemeenten Stad Brussel, Elsene en Etterbeek.
- Bijna drie kwart van de internationale werknemers woont in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- In vergelijking met de loontrekkenden door de RSZ geregistreerd, hebben de internationale werknemers een hogere leeftijd. Vrouwen en mannen zijn ongeveer gelijk vertegenwoordigd.
- Naar nationaliteit valt op dat één op vijf van de

9 ARBEIDSMARKTSTATISTIEKEN IN HET BHG PER NATIONALITEIT MET EN ZONDER CORRECTIE VOOR INTERNATIONALE TEWERKSTELLING (15-64 JARIGEN)(2016)

		Activiteitsgraad (%)	Werkgelegenheidsgraad (%)	Werkloosheidsgraad (%)
België	Zonder correctie	67,7	52,3	22,7
	Met correctie	68,9	53,5	22,3
EU-15 (zonder België)	Zonder correctie	51,8	42,6	17,7
	Met correctie	63,7	54,5	14,4
Nieuwe lidstaten sinds 2004	Zonder correctie	59,8	53,7	10,3
	Met correctie	70,0	63,9	8,8

Bronnen: BISA – HIVA KU Leuven, Steunpunt Werk

Noot: De huidige administratieve statistieken ('zonder correctie') zijn voor 2014 voor de leeftijdsgroep 15-64 jaar. Meer recente statistieken waren in april 2018 nog niet beschikbaar. Deze statistieken onderscheiden nog een vierde groep 'niet-EU'. Deze groep nemen we hier niet op.

Deze correctie houdt geen rekening met militairen en werknemers bij ambassades of bij Europese scholen.

internationale werknemers de Belgische nationaliteit heeft.

Deze Focus toont verder aan dat het jaarlijks en **volledig berekenen van de internationale tewerkstelling** zeer relevant is en de integratie ervan in de bestaande administratieve arbeidsmarktstatistieken zorgt voor **een correcter beeld van de arbeidsmarkt**. Dit is zeker het geval wanneer **de activiteitsgraad** en **de werkgelegenheidsgraad** van het Brussels Gewest vergeleken wordt met deze van andere steden of gewesten.

Na correctie stijgt de werkgelegenheidsgraad op basis van

administratieve bronnen van het Brussels gewest van 49 % naar 53 % voor 2016. De activiteitsgraad stijgt dan weer van 61 % naar 65 %. Voor de niet-Belgische Europeanen liggen de activiteits- en werkgelegenheidsgraden in het Brussels Gewest 10 procentpunten hoger.

Gezien deze indicatoren veelvuldig gebruikt worden bij het tot stand brengen en evalueren van het tewerkstellingsbeleid, **blijkt het essentieel de internationale tewerkstelling erin te integreren.**

De in het kader van deze analyse ontwikkelde statistieken zijn gebaseerd op de concepten gebruikt door de RSZ en Steunpunt Werk gebruikte concepten bij de productie van arbeidsmarktstatistieken.

Er bestaan ook andere bronnen om de arbeidsmarkt te bestuderen, zowel enquêtes (bijvoorbeeld de Enquête naar de Arbeidskrachten) als administratieve bronnen (de regionale rekeningen van het INR, DynaM, HERMREG, RSVZ...). Deze bronnen kunnen andere concepten en definities gebruiken die niet rechtstreeks vergelijkbaar zijn met deze gebruikt in deze studie.

Het opmaken van deze statistieken zou niet mogelijk zijn geweest zonder de waardevolle bijdragen van de verschillende Europese en internationale instellingen, het Commissariaat voor Europa en de Internationale Organisaties, de FOD Buitenlandse Zaken, Steunpunt Werk en de leden van het begeleidingscomité van de studie.

Bibliografie

- BIOT, V., VAN HAMME, G. & VANDERMOTTEN, C., 2007. *Impact socio-économique de la présence des institutions de l'Union européenne et des autres institutions internationales en Région Bruxelles-Capitale*. Brussel, Université Libre de Bruxelles.
- COGAN, J., HURD, I. & JOHNSTONE, I., 2016. *The Oxford Handbook of International Organizations*. Oxford, Oxford University Press.
- DESIERE, S., STRUYVEN, L., MAN, S., SCHOLIER, B. & VANDERBIESEN, W., 2018. *Methodologie voor het opstellen van statistieken over de loontrekkende tewerkstelling bij Europese en internationale werkgevers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*. Leuven, HIVA KU Leuven en Steunpunt Werk. Onderzoeksrapport gerealiseerd in opdracht van BISA.
- DESIERE, S. & STRUYVEN, L., 2018. *Statistieken over de loontrekkende tewerkstelling bij Europese en andere internationale werkgevers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Resultaten van de nulmeting*. Leuven, HIVA KU Leuven. Onderzoeksrapport gerealiseerd in opdracht van BISA.
- DOTTI, N., 2015. *Mise à jour de l'impact économique des institutions européennes et internationales en Région de Bruxelles-Capitale*. Brussel, Cosmopolis-ULB.
- STRUELENS, P., 2016. *Brussel-Europa in cijfers 2016*. Brussel, Visit.brussels en het Commissariaat voor Europa en de Internationale Organisaties.
- VERBINDINGSBUREAU BRUSSEL-EUROPE, 2008. *Brussel-Europa in cijfers. Brussel*.

WETENSCHAPPELIJKE COÖRDINATIE

Astrid Romain

LEESCOMITÉ

Aina Astudillo Fernandez, Line Jussiant, Astrid Romain

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Astrid Romain – BISA

©2018 Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Alle rechten voorbehouden.

Noten

1. De benaming 'Brussels Hoofdstedelijk Gewest', 'Brussels Gewest' en 'Brussel' worden afwisselend gebruikt om het Gewest te benoemen in deze Focus. Om de gemeente Brussel te benoemen, wordt 'Stad Brussel' gebruikt.
2. Er bestaan twee soorten bronnen waarmee arbeidsmarktstatistieken worden opgesteld:
 - Enquêtegegevens, waarvan de Enquête naar de Arbeidskrachten de belangrijkste is: Hier zijn de statistieken extrapolaties op basis van een voor het Brussels gewest beperkte steekproef. Dit maakt gedetailleerde en precieze analyses over het gewest moeilijk.
 - Administratieve gegevens, waarvan de RSZ gebruikt wordt om de loontrekkende tewerkstelling te meten. Deze tewerkstellingsgegevens bevatten slechts beperkte informatie over de internationale tewerkstelling.
3. Een zetelakkoord of een bilateraal verdrag legt de 'voorrechten en immuniteiten' van de instelling vast. Eén van deze voorrechten is dat werknemers bij deze instellingen niet RSZ-plichtig zijn.
4. Uit een analyse van de verschillende tewerkstellingsstatuten voorkomend bij de in het kader van deze studie geïdentificeerde internationale instellingen blijkt dit een redelijke veronderstelling.
5. Voor meer informatie verwijzen we naar de [methodologische nota](#).
6. Aangezien het niet mogelijk was om een correctie te doen voor werknemers die voor twee verschillende instellingen werken, gaat het strikt genomen om arbeidsplaatsen, naar analogie met de RSZ.
7. De belangrijkste, andere dan Europese, internationale instellingen in Brussel zijn Eurocontrol, NAVO en NCI Agency. Om veiligheidsredenen is er geen informatie beschikbaar over het aantal militairen bij de NAVO.
8. Deze maken slechts 5% uit van de bestudeerde populatie.
9. Berekening op basis van tewerkstellingsgegevens bij grote instellingen die instonden voor 76% van de internationale tewerkstelling in 2016.
10. Het gaat om alle door de RSZ-geregistreerde loontrekkende tewerkstelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
11. De EU-15 groepeerde de landen die deel uitmaken van de Europese Unie sinds 1995, zie eerder. De EU-28 omvat de huidige lidstaten van de Europese Unie.
12. Deze correcties van de arbeidsmarktindicatoren zijn een schatting. In de administratieve arbeidsmarktstatistieken worden correcties uitgevoerd voor dubbeltellingen voor werknemers met meerdere jobs of werknemers die het statuut van loontrekkende combineren met het zelfstandigenstatuut. Deze correcties gebeurden niet in het kader van deze studie. Ook werd geen rekening gehouden met Brusselaars die voor een internationale instelling buiten Brussel werken. Het effectief integreren van de internationale tewerkstelling in de bestaande arbeidsmarktstatistieken en de uitbreiding van de studie met instellingen buiten het Brussels Gewest maakt deel uit van de verderzetting van dit project.
13. De gegevens over de internationale tewerkstelling zijn ook terug te vinden in tabelvorm [op de website van het BISA](#), in het thema "Arbeidsmarkt" onder het subthema "Binnenlandse werkgelegenheid".